

Sylwia Frydrych*

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

OCENA FUNKCJONOWANIA INDYWIDUALNYCH KONT ZABEZPIECZENIA EMERYTALNEGO W POLSCE W LATACH 2012–2017

Streszczenie

W niniejszym artykule poruszono tematykę indywidualnych kont zabezpieczenia emerytalnego będących elementem dobrowolnego systemu świadczeń emerytalnych w Polsce. Celem artykułu jest próba oceny funkcjonowania IKZE będących elementem trzeciego filaru emerytalnego, które funkcjonują od 2012 roku, w obliczu zmian demograficznych. Materiałem badawczym w niniejszym artykule jest analiza literatury i aktów prawnych, metoda obserwacji, analiza dokumentów oraz metoda dedukcji. Rezultatem rozważań jest określenie obszarów, na które należy zwrócić uwagę w celu wzrostu zainteresowania oszczędzaniem na IKZE, oraz propozycja powołania instytucji wspierającej rozwój tej formy oszczędzania.

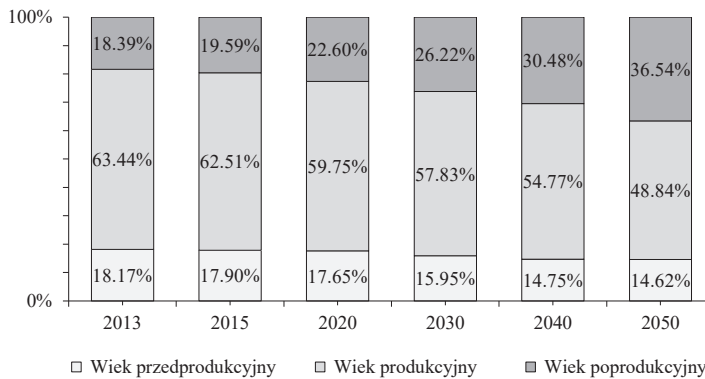
Słowa kluczowe: indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego, III filar, dobrowolne formy oszczędzania

* ORCID: 0000-0002-1215-4950, e-mail: sylwia.frydrych@sgh.waw.pl.

Wprowadzenie

We współczesnej gospodarce obserwujemy nieustanne próby poszukiwania właściwej konstrukcji systemu emerytalnego. Przyczyną tych procesów są zmiany demograficzne, które zachodzą w społeczeństwie. Według prognozy przedstawionej przez Główny Urząd Statystyczny (GUS, 2014) w 2050 roku liczba ludności w wieku produkcyjnym zmniejszy się o ponad 8 mln (z 24,7 mln w 2013 r. do ok. 16,5 mln w 2050 r.), natomiast jej udział w ogólnej populacji z 63,44 do 48,84%. Proces starzenia się społeczeństwa będzie miał konsekwencje dla rynku pracy. W tym samym czasie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrośnie z 7 do ponad 12 mln i będzie stanowiła 36,54% ogólnej populacji. Oznacza to znaczny wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego – w 2013 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 29 osób w wieku poprodukcyjnym, a w 2050 roku będzie to 75 osób.

Rysunek 1. Struktura ludności według grup wieku ekonomicznego (prognoza GUS)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS, 2014).

Przewidywana zmiana struktury ludności według ekonomicznych grup wieku będzie miała wpływ na obniżenie świadczeń emerytalnych w przyszłości. W obliczu przedstawionych zmian demograficznych emerytura pochodząca tylko z pierwszego i drugiego filaru może okazać się niewystarczająca w celu zapewnienia

odpowiedniego poziomu świadczeń emerytalnych. Świadomość oszczędzania na przyszłą emeryturę powinna być nadrzędnym celem edukacji społeczeństwa.

Starzenie populacji jest powszechne i nieodwracalne (Okólski, 2014, s. 54). Wydłużanie się przeciętnego trwania życia jest zjawiskiem pozytywnym, jeżeli nie towarzyszy temu spadek dzietności. Procesy demograficzne mają wpływ na system emerytalny poprzez rynek pracy. Z tego względu wyzwaniem dla finansowania systemu emerytalnego nie jest starzenie się ludności, lecz konsekwencje z relacji wynikającej pomiędzy pracującymi a emerytami (Żukowski, 2012, s. 42). W przyszłości będzie to powodować utrudnienia w systemie zabezpieczenia społecznego w wyniku wzrostu liczby i odsetka ludzi w starszym wieku. Zwracając uwagę na problem obniżenia się poziomu życia w związku z niższymi świadczeniami z obowiązkowej części systemu emerytalnego, należy pamiętać o możliwości gromadzenia kapitału, korzystając z dobrowolnych programów emerytalnych. Na szczególną uwagę zasługują indywidualne formy oszczędzania na przyszłą emeryturę w ramach tzw. trzeciego filaru. Celem opracowania jest omówienie istoty oraz znaczenia indywidualnych kont zabezpieczenia emerytalnego (IKZE), które funkcjonują w Polsce od 2012 roku obok wprowadzonych wcześniej indywidualnych kont emerytalnych (IKE). W artykule podjęto próbę oceny celowości oraz efektów wprowadzenia IKZE w latach 2012–2017. Dokonując uzasadnienia wyboru problemu badawczego, a następnie przygotowując się do przeprowadzenia badań, przyjęto hipotezę badawczą: w obliczu prognozy demograficznej istnieją przesłanki wpływające na konieczność gromadzenia kapitału na emeryturę. Materiałem badawczym w artykule jest analiza literatury i aktów prawnych, metoda obserwacji, analiza dokumentów oraz metoda dedukcji.

1. Geneza powstania indywidualnych kont zabezpieczenia emerytalnego

Z dniem 1 stycznia 1999 roku została przeprowadzona w Polsce reforma systemu emerytalnego, której celem była dywersyfikacja źródeł pochodzenia emerytur Polaków (Wykowska, 2014, s. 7). Zaproponowano system, w którym świadczenia emerytalne będą wypłacane emerytom przez trzy instytucje, tzw. trzy filary. Pierwszy filar, który jest zarządzany przez ZUS, funkcjonuje na podstawie umowy międzypokoleniowej, natomiast dwa pozostałe mają charakter kapitałowy. Emerytura,

które są wypłacane z pierwszego filaru, są finansowane ze składek osób aktualnie pracujących, obowiązuje zasada repartycji składek i świadczeń. Drugi filar obejmuje otwarte fundusze emerytalne, które funkcjonują na podstawie Ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. Ich celem jest gromadzenie środków pieniężnych oraz lokowanie do momentu wypłaty członkom funduszu po osiągnięciu przez nich wieku emerytalnego. Trzeci filar to dobrowolny kapitałowo-ubezpieczeniowy element systemu emerytalnego. W ramach tego filaru od 1999 roku funkcjonują pracownicze programy emerytalne, które stanowią grupową formę oszczędzania na emeryturę tworzoną przez pracodawcę celem gromadzenia oszczędności na emeryturę dla zatrudnionych osób. Wobec niskiego poziomu uczestnictwa, jak również małej liczby programów pracowniczych w 2004 roku wprowadzono dobrowolną formę oszczędzania na cele emerytalne na indywidualnych kontach emerytalnych. Z powodu małego zainteresowania tym produktem w 2008 roku wprowadzono zmiany legislacyjne umożliwiające wycofanie części środków zgromadzonych na IKE. Ponadto została podwyższona kwota limitu wpłat na IKE do równowartości trzykrotności przeciętnego prognozowanego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok, które jest określone w ustawie budżetowej lub prowizorium budżetowym. Pomimo wprowadzonych zmian obserwowano dalszy spadek liczby indywidualnych kont emerytalnych, a maksymalny udział oszczędzających na IKE wynosił zaledwie 6% ludności aktywnej zawodowo. Z dniem 1 stycznia 2012 roku oferta produktowa w ramach dobrowolnego oszczędzania na emeryturę została poszerzona o indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego. Osoby oszczędzające na emeryturę w ramach trzeciego filaru mogą mieć jednocześnie IKE i IKZE, jak również uczestniczyć w pracowniczych programach emerytalnych.

2. Ramy prawne funkcjonowania indywidualnych kont zabezpieczenia emerytalnego

Indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego są prowadzone na podstawie pisemnej umowy zawartej przez oszczędzającego z funduszem inwestycyjnym, podmiotem prowadzącym działalność maklerską, zakładem ubezpieczeń, bankiem lub dobrowolnym funduszem emerytalnym. Na mocy art. 3 ustawy o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia

emerytalnego prawo do wpłat na IKZE przysługuje osobie fizycznej, która ukończyła 16 lat (Ustawa, 2004). Osoby małoletnie mają prawo do dokonywania wpłat na konto emerytalne tylko w roku kalendarzowym, w którym uzyskują dochody ze stosunku pracy wykonywanego na podstawie umowy o pracę. Prawo do wypłaty zgromadzonych oszczędności uczestnik nabywa po osiągnięciu 65 roku życia, pod warunkiem dokonywania wpłat przez pięć dowolnych lat kalendarzowych. Uczestnictwo w trzecim filarze emerytalnym nie jest obligatoryjne. Ponadto uczestnik dokonuje samodzielnego wyboru instytucji finansowej prowadzącej rachunek IKZE. Ustawodawca wskazuje jedynie rodzaje podmiotów, w których istnieje możliwość dobrowolnego oszczędzania na indywidualnym koncie zabezpieczenia emerytalnego. Zgodnie z art. 13a pkt 1 ustawy o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego wpłaty dokonywane na IKZE w roku kalendarzowym nie mogą przekroczyć 1,2-krotności przeciętnego prognozowanego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok, które zostało określone w ustawie budżetowej. W tabeli 1 zawarto limity rocznych wpłat na IKZE obowiązujące w latach 2012–2017.

Tabela 1. Limity wpłat na IKZE (w zł)

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kwota limitu	4031	4231	4495	4751	4866	5116

Źródło: MRPiPS (2016).

W celu wzrostu zainteresowania produktami umożliwiającymi dodatkowe oszczędzanie na emeryturę wprowadzono ulgi podatkowe. Osoba oszczędzająca na indywidualnym koncie zabezpieczenia emerytalnego może dokonać odliczenia wpłaconych kwot od podstawy opodatkowania w zeznaniu rocznym. Wypłaty z IKZE są opodatkowane zryczałtowanym podatkiem w wysokości 10% przychodu. Został zastosowany mechanizm podatkowy EET (Exempt, Exempt, Tax) zakładający zwolnienie z opodatkowania składki i zysków inwestycyjnych, natomiast opodatkowanie świadczeń emerytalnych (Rutecka, 2015, s. 69). W celu zapewnienia bezpieczeństwa gromadzonych oszczędności na przyszłe świadczenia emerytalne nadzór nad prowadzeniem indywidualnych kont zabezpieczenia emerytalnego pełni Komisja Nadzoru Finansowego. Dodatkowo bezpieczeństwo wpłaconych środków

zapewniają również regulacje prawne dla instytucji uprawnionych do gromadzenia kapitału w ramach trzeciego filaru.

3. Rynek IKZE w Polsce w latach 2012–2017 – analiza

Według danych Komisji Nadzoru Finansowego wartość środków zgromadzonych przez osoby oszczędzające na IKZE na koniec czerwca 2017 roku wyniosła 1,3 mld zł, natomiast na indywidualnych kontach emerytalnych, które funkcjonują osiem lat dłużej, zostały zgromadzone aktywa o wartości 7,5 mld zł. Na dzień 30 czerwca 2017 roku liczba uczestników IKZE kształtowała się na poziomie 664,1 tys. osób (4% ogółu pracujących). Jedynie jedna na dziesięć osób aktywnych zawodowo posiadała konto emerytalne.

Największy udział w liczbie funkcjonujących IKZE ze względu na wiek od 2014 roku mają osoby w przedziale wiekowym od 51 do 60 roku życia (tab. 2). Również udział osób z przedziałów wiekowych 31–40 lat oraz 41–50 lat kształtuje się na zbliżonym poziomie na przestrzeni lat. Wyraźnie zmniejsza się udział osób mających IKZE w wieku do 30 lat w analizowanym okresie. Na koniec 2012 roku wynosił 19,92%, natomiast na koniec czerwca 2017 roku – 8,51%. Udział posiadaczy indywidualnych kont zabezpieczenia emerytalnego w wieku powyżej 65 roku życia zwiększył się na przestrzeni lat z 0,17% na koniec 2012 roku do 2,39% na koniec pierwszego półrocza 2017 roku. Dane te, w powiązaniu z niewielką liczbą zakładanych nowych IKZE, mogą świadczyć o braku wiedzy lub zainteresowania tą formą oszczędzania na emeryturę kolejnych roczników Polaków wchodzących na rynek pracy. W tabeli 2 wskazano na większą świadomość posiadania dodatkowego zabezpieczenia wśród osób zbliżających się do wieku emerytalnego. Malejąca tendencja posiadanych IKZE wśród kategorii wiekowej do 30 roku życia świadczy o niskiej świadomości emerytalnej wśród młodych Polaków.

Instytucje finansowe uprawnione do prowadzenia IKZE obsługiwały na koniec czerwca 2017 roku łącznie 664,1 tys. kont (tab. 3), na których zgromadzono aktywa o wartości 1,4 mld zł. Od początku funkcjonowania IKZE, czyli od 2012 roku, do I połowy 2016 roku najwięcej kont było obsługiwanych przez zakłady ubezpieczeń, w dalszej kolejności w dobrowolnych funduszach emerytalnych. Na koniec 2016 roku fundusze inwestycyjne były coraz chętniej wybierane przez oszczędzających do prowadzenia IKZE i obsługiwały prawie tyle samo IKZE, co dobrowolne

fundusze emerytalne. W I półroczu 2017 roku oszczędzanie na emeryturę w funduszach inwestycyjnych dalej zyskiwało na popularności, a liczba IKZE w funduszach inwestycyjnych wyniosła 105,5 tys. Tym samym na koniec czerwca 2017 roku liczba IKZE w funduszach inwestycyjnych przekroczyła o 16,2 tys. kont liczbę IKZE w dobrowolnych funduszach emerytalnych. Udział IKZE w pozostałych instytucjach, czyli podmiotach prowadzących działalność maklerską i bankach, był na koniec I półroczu 2017 marginalny – wyniósł 3,4%.

Tabela 2. Liczba indywidualnych kont zabezpieczenia emerytalnego w latach 2012–2017 według kategorii wiekowych

Kategoria wiekowa	Liczba IKZE					
	30.12.2012	30.12.2013	30.12.2014	30.12.2015	30.12.2016	30.06.2017
do 30 lat	98 984	82 354	72 575	68 728	59 940	56 549
31–40 lat	135 181	137 713	144 097	156 963	161 494	162 728
41–50 lat	134 489	133 315	144 169	161 555	173 517	178 790
51–60 lat	121 920	131 715	144 951	165 998	180 587	186 231
61–65 lat	5 394	10 420	19 808	35 080	53 769	63 919
powyżej 65 lat	853	919	2 542	8 935	13 805	15 894
Ogółem	496 821	496 436	528 142	597 259	643 112	664 111

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów Komisji Nadzoru Finansowego.

Tabela 3. Liczba IKZE prowadzonych przez instytucje finansowe

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Liczba IKZE					
	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	30.06.2017
Zakłady ubezpieczeń	363 399	388 699	418 935	442 735	446 054	446 453
Fundusze inwestycyjne	5 252	9 565	17 510	54 170	87 510	105 530
Podmioty prowadzące działalność maklerską	559	1 012	2 797	4 235	6 201	6 659
Banki	19	33	8 105	13 735	15 585	16 154
Dobrowolne fundusze emerytalne	127 642	97 127	80 795	82 294	87 762	89 315
Ogółem	496 821	496 436	528 142	597 259	643 112	664 111

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów Komisji Nadzoru Finansowego.

Struktura IKZE według prowadzących je instytucji finansowych wskazuje na dominującą rolę zakładów ubezpieczeń jako instytucji, w których osoby oszczędzające decydują się na gromadzenie środków na przyszłą emeryturę. Można również dostrzec wzrost znaczenia funduszy inwestycyjnych oraz stopniowe odbudowywanie pozycji przez dobrowolne fundusze emerytalne na rynku instytucji oferujących prowadzenie IKZE. Najmniejszy udział w strukturze podmiotów finansowych umożliwiających oszczędzania na dodatkową emeryturę zajmują banki oraz podmioty prowadzące działalność maklerską.

4. Dyskusja

Pomimo że w IKZE, w odróżnieniu od IKE, zastosowano preferencje podatkowe polegające na odliczaniu kwoty wpłat w bieżącym roku od podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych, nie zyskało ono większej popularności wśród społeczeństwa. W propozycji zabrakło zwolnienia z podatku od wypłat z IKZE po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zapisy pozwalają wprowadzić zminimalizować element niepewności co do wysokości podatku, jaki w przyszłości zapłaci klient, jednak to nadal może stanowić barierę przed podjęciem decyzji o tej formie oszczędzania.

Przyrost IKZE nie jest zadowalający w obliczu prognozowanej sytuacji demograficznej w Polsce. Nasuwa się pytanie, co świadczy o niechęci społeczeństwa do oszczędzania w trzecim filarze emerytalnym. Czy dochody społeczeństwa są na poziomie, który umożliwia dokonywanie oszczędności? W ostatnich latach można zaobserwować wzrost przeciętnego dochodu na jednostkę w gospodarstwach domowych. Według danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS, 2016) przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę wyniósł 1340 zł w 2014 roku, 1386 zł w 2015 roku oraz 1475 zł w 2016 roku. Jednak mimo poprawiającej się sytuacji materialnej stałe dochody uniemożliwiały zaspokojenie bieżących potrzeb w 19% gospodarstw domowych w 2015 roku (Panek, Czapiński, 2015, s. 47).

Przyczyn braku motywacji do oszczędzania i gromadzenia kapitału na emeryturę w trzecim filarze można doszukiwać się na wielu płaszczyznach. Do barier o podłożu psychologicznym należą brak zaufania do instytucji finansowych, poczucie kontroli nad własnymi finansami, niska skłonność do ryzyka, wyobrażenia

o własnej przyszłości będące źródłem motywacji ubezpieczeniowej oraz dokonywanie porównań społecznych (Czapiński, 2010, s. 40). Brak zainteresowania Polaków oszczędzaniem w ramach trzeciego filaru jest związany także z brakiem edukacji finansowej oraz odpowiedniej promocji takich produktów (Rutecka, 2014, s. 262). Stąd warto wspomnieć o edukacji młodych osób, które nie myślą aktualnie o emeryturze. Jest to wynikiem m.in. badania przeprowadzonego przez TNS Polska (2016), z którego wynika że 53% młodych Polaków nie dysponuje wiedzą, jak oszczędzać na emeryturę w ramach trzeciego filaru emerytalnego.

Szansą dla otrzymania wyższych emerytur mogą być zmiany w systemie emerytalnym, jak również przeprowadzenie przez państwo kampanii ogólnopolskiej zachęcającej do samodzielnego oszczędzania. Indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego są oferowane przez różne instytucje, jednak wiele osób nie wie, jak należy pomnażać zgromadzony kapitał na przyszłą emeryturę. Kubiak (2011, s. 340) zwraca uwagę na brak kampanii marketingowych promujących instrumenty trzeciego filaru ubezpieczeniowego. Natomiast Olejnik i Białowąs (2015, s. 16–18) za barierę uznają brak wiedzy przy podejmowaniu decyzji. W badaniu przeprowadzonym przez ZUS (2016) spośród 25% respondentów deklarujących oszczędzanie długoterminowe tylko 8% podało IKZE.

Wobec powyższych wyników badań wydaje się, że kampania promocyjna powinna również obejmować program nie tylko otwierania IKZE, lecz także pomocy w lokowaniu środków. Niewielka część społeczeństwa dysponuje umiejętnością samodzielnego inwestowania środków za pomocą rachunku w podmiotach prowadzących działalność maklerską, dlatego ich udział w strukturze instytucji prowadzących IKZE jest najniższy. Należy dodać, że wiele osób jest zniechęconych do instytucji finansowych z powodu kryzysu finansowego, co może również być powodem niepewności oszczędzania za ich pośrednictwem na emeryturę. Biorąc pod uwagę sytuację demograficzną prognozowaną przez GUS oraz niski odsetek populacji skłonnej oszczędzać na dodatkową emeryturę, państwo powinno wprowadzić dodatkowe zachęty wspierające osoby, które zdecydują się na posiadanie oraz wpłacanie oszczędności na IKZE. Przede wszystkim należy wprowadzić program oferujący wsparcie przy dokonywaniu wyboru właściwej instytucji, z którą zawiera się umowę o prowadzenie indywidualnego konta zabezpieczenia emerytalnego. Warto również rozważyć utworzenie jednej instytucji finansowej, która mogłaby lokować środki przyszłych emerytów oszczędzających w ramach trzeciego filaru.

Działania te umożliwiłyby pokonanie barier związanych z brakiem odpowiedniej wiedzy obywateli z zakresu funkcjonowania systemu emerytalnego oraz inwestowania środków. Zrozumienie istoty produktów umożliwiających oszczędzanie na dodatkową emeryturę oraz wzrost świadomości społeczeństwa pozwoli zmniejszyć konsekwencje pozostania tylko w obowiązkowej części systemu emerytalnego.

Podsumowanie

Na skutek reformy systemu emerytalnego z dniem 1 stycznia 1999 roku każda osoba ubezpieczona uzyskała możliwość aktywnego udziału w kształtowaniu świadczenia emerytalnego. Wiele osób nie było na to przygotowanych, gdyż przez lata społeczeństwo biernie uczestniczyło w systemie emerytalnym, oczekując, że państwo zapewni im świadczenia emerytalne w zamian za składki, które opłacali, gdy byli aktywni zawodowo. Jednak wobec prognozowanych zmian demograficznych repartycyjna część systemu emerytalnego będzie niewystarczająca, aby wypłacać świadczenia emerytalne. Z systemowego punktu widzenia coraz istotniejszym elementem zabezpieczenia emerytalnego powinny zatem stawać się dobrowolne plany emerytalne. Nie można jednak oczekiwać, że uczestnicy systemu dokonają zmiany oczekiwań związanych ze świadczeniami emerytalnymi oraz zdobędą wiedzę i umiejętności dotyczące indywidualnego gromadzenia kapitału na emeryturę. Niewystarczająca świadomość społeczeństwa o konieczności oszczędzania na emeryturę wraz z ograniczonymi możliwościami dochodowymi to istotne ograniczenia korzystania z trzeciego filaru. Dobrowolne oszczędzanie na emeryturę dotyczy przede wszystkim młodych osób. Jednak zainteresowanie tej grupy populacji indywidualnymi kontami zabezpieczenia emerytalnego jest najniższe. Stąd niezbędne jest wsparcie ze strony państwa w oszczędzaniu na przyszłą emeryturę. Promowanie dobrowolnych form oszczędzania, edukacja społeczeństwa oraz utworzenie instytucji finansowej, która w imieniu państwa wspierałaby rozwój gromadzenia środków na dodatkową emeryturę, mogłoby się przyczynić do wzrostu zainteresowania tą formą gromadzenia środków na przyszłość.

Literatura

- Czapiński, J. (2010). Między racjonalnością a „jakoś to będzie” – polski paradoks zarządzania finansami osobistymi. W: T. Szumlicz (red.), *III filar. Recepta na wyższą emeryturę* (s. 39–62). Warszawa: Polska Izba Ubezpieczeń.
- GUS (2014). Prognoza ludności na lata 2014–2050. Główny Urząd Statystyczny. Pobrano z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosc/prognoza-ludnosc-na-lata-2014-2050-opracowana-2014-r,1,5.html> (30.10.2018).
- GUS (2016). Obwieszczenie w sprawie przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem w 2015 roku. Główny Urząd Statystyczny. Pobrano z: <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/obwieszczenie-w-sprawie-przecietnego-miesiecznego-dochodu-rozporzadzalnego-na-1-osobe-ogolem-w-2015-r,294,2.html> (12.11.2018).
- Kubiak, D. (2011). Rynek indywidualnych kont emerytalnych w Polsce – stan i perspektywy. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H*, 45/2, 333–342.
- MRPiPS (2016). Obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Pobrano z: mpips.gov.pl/ubezpieczenia-spoeczne/ubezpieczenie-emerytalne/ikze (14.10.2018).
- Okólski, M. (2014). *Demografia. Podstawowe pojęcia, procesy i teorie w encyklopedycznym zarysie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Olejniki, I., Białowias, S. (2015). Pension literacy and consumers’ decisions in the context of pension system reforms. *Problemy Polityki Społecznej. Studia i Dyskusje*, 29, 13–33.
- Panek, T., Czapiński, J. (2015). Warunki życia gospodarstw domowych. Dochody i sposób gospodarowania dochodami. Diagnoza Społeczna 2015. Warunki i jakość życia Polaków Raport. *Contemporary Economics*, 4 (9).
- Rutecka, J. (2014). Dodatkowe zabezpieczenie emerytalne – charakterystyka i czynniki rozwoju. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 342, 256–266.
- Rutecka, J. (2015). Realokacja czy nowe oszczędności? O efektach zachęt podatkowych w dodatkowym oszczędzaniu na starość. *Rozprawy Ubezpieczeniowe*, 18/1, 66–79.
- TNS Polska (2016). *Sklonność Polaków do dodatkowego oszczędzania na emeryturę – mit czy rzeczywistość?* Warszawa: TNS Polska dla Nationale-Nederlanden.
- UKNF (2017). Indywidualne Konta Emerytalne oraz Indywidualne Konta Zabezpieczenia Emerytalnego w I połowie 2017 roku. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego Pobrano z: knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Raport_IKE_IKZE_06_2017_59883.pdf (4.11.2017).
- Ustawa (2004). Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego. DzU nr 116, poz. 1205.

- Wykowska, J. (2014). *III filar dla początkujących. Poradnik dla przyszłego emeryta*. Warszawa: CEDUR.
- ZUS (2016). *Wiedza i postawy wobec ubezpieczeń społecznych. Raport z badań*. Warszawa: Zakład Ubezpieczeń Społecznych.
- Żukowski, M. (2012). *Wiek emerytalny*. Kazimierz Dolny: Polskie Stowarzyszenia Społecz- nego.

ASSESSMENT OF THE FUNCTIONING OF INDIVIDUAL RETIREMENT IN POLAND ACCOUNTS IN THE YEARS 2012–2017

Abstract

This article deals with the subject of Individual Retirement Security Accounts, which are part of the voluntary pension system in Poland in 2012–2017. The purpose of the article is an assessment of the functioning the Individual Pension Security Accounts that are part of the third pension pillars, which have been in operation since 2012, in the face of demographic changes. The research material in this article is the analysis of literature and legal acts, the method of observation, document analysis and the method of deduction. The result of the deliberations is to define the areas to pay attention to in order to increase interest in saving the Individual Retirement Security Accounts and the proposal to establish an institution supporting the development of this form of saving.

Keywords: Individual retirement accounts, 3rd pillar, voluntary forms of saving

JEL codes: G22, J26, J32

Cytowanie

Frydrych, S. (2019). Ocena funkcjonowania indywidualnych kont zabezpieczenia emerytalnego w Polsce w latach 2012–2017. *Studia i Prace WNEiZ US*, 56, 7–18. DOI: 10.18276/sip.2019.56-01.